

גועל הגואלה
הרב מואיז נבון

שמות פרק יב (א) ויאמר יקוק אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: (ב) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה:

מדרש אגדה (בובר) שמות פרשת בא פרק יב סימן ב

1. החדש הזה. **חידוש** זה לכם, שמיום שנברא העולם לא חיבבתי אומה ולקחתי גוי **מקרב גוי**, אלא לכם אני מחדש, הדא היא דכתיב החדש הזה לכם:
2. ד"א החדש הזה לכם. חשבונן של חדשים, **שמיום שבראתי את עולמי הייתי מחשב** חדשים ומעבר עוברים, **מיכן ואילך מסור בידכם** ואין אתם מסורים בידו:
3. ד"א החדש הזה לכם. לכם ולא מאדם הראשון:
4. ראש חדשים. אמור להם בחדש הזה אתם נגאלים:

פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פיסקה ה - החדש הזה [ז]

- "קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות" (שה"ש ב: ח). ר' יהודי ור' נחמיה ורבנין.
- **ר' יהודה** אומר "קול דודי הנה זה בא", זה **משה**. בשעה שבא משה וא' לישראל "בחדש הזה אתם נגאלין" אמרו לו: רבינו משה, היאך אנו נגאלין, לא כך אמר הקדוש ברוך הוא לאבינו אברהם "ועבדום וענו אותם **ארבע מאות שנה**" (בראשית טו: יג), והלא **אין בידינו אלא מאתים ועשר**?! אמר להם: הואיל והוא חפץ בגאולתכם **אינו מביט בחשבונותיכם**, אלא "מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות", מדלג על הקיצים ועל החשבונות ועל העיבורים, ובחדש הזה אתם נגאלין, החדש הזה לכם ראש חדשים (שמות יב: ב).
 - **ור' נחמיה** אומר "קול דודי הנה זה בא", זה **משה**. בשעה שבא ואמ' לישראל "בחדש הזה אתם נגאלין", אמרו לו: רבינו משה, היאך אנו נגאלין, **וארץ מצרים מלאה מטנופת ע"ז שלנו**. אמר להם: הואיל והוא חפץ בגאולתכם **אינו מביט בע"ז שלכם**, אלא "מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות". ואין הרים אלא בתי ע"ז, היך מה דאת אמר "על ראשי ההרים יזבחו ועל הגבעות יקטרו" (הושע ד: יג).
 - **ורבנין** אמרין "קול דודי הנה זה בא", זה **משה**. בשעה שבא ואמר לישראל "בחדש הזה אתם נגאלין" אמרו לו: רבינו משה, היאך אנו נגאלין, **ואין בידינו מעשים טובים**. אמר להן: הואיל והוא חפץ בגאולתכם **אינו מביט במעשיכם הרעים**, ובמי הוא מביט, בצדיקים שבכם כגון עמרם ובית דינו. ואין הרים וגבעות אלא בתי דינין, היך מה דאת אמר "ואלכה וינרדתי על ההרים" (שופטים יא: לו).

~ ר' יהודה: לא הגיע הקץ ~

טענתם: עזוב אותנו, יש עוד זמן להנות.

בראשית יב (א) ויאמר יקוק אליאברם לדלף מארץ וימולדתה ומבית אביה אלהאָרץ אשר ארץ: **בראשית רבה (וילנא) פרשת לך לך פרשה לט**

אמר רבי לוי בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים ובארם נחור, ראה אותן **אוכלים ושותים ופוחזים**, אמר הלואי לא יהא לי חלק בארץ הזאת, וכיון שהגיע לסולמה של צור ראה אותן עסוקין **בניכוש בשעת הניכוש, בעידור בשעת העידור**, אמר הלואי יהא חלקי בארץ הזאת, אמר לו הקדוש ברוך הוא לזרעך אתן את הארץ הזאת.

תשובת ה': אני הוא שקובע את הקץ.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צז עמוד ב

תניא, רבי נתן אומר: מקרא זה נוקב ויורד עד תהום כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה פה'לו כ'בא יבא לא יאחר (חבקוק ב: ג). ... אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: תיפח עצמן של מחשבי קיצין, שהיו אומרים: כיון שהגיע את הקץ ולא בא - שוב אינו בא. אלא חכה לו, שנאמר אם יתמהמה חכה לו. שמא תאמר אנו מחכין והוא אינו מחכה - תלמוד לומר "לכן יחפה יקוק לחננכם ולכן ירום לרחמכם" (ישעי' ל: יח). וכי מאחר שאנו מחכים והוא מחכה, מי מעכב? - מדת הדין מעכבת, וכי מאחר שמדת הדין מעכבת, אנו למה מחכין? - לקבל שכר, שנאמר "אשרי פלחוכי לוי" (ישעי' ל: יח). ...

~ ר' נחמיה : אנו עובדי ע"ז ~

טענתם: עזוב אותנו, אנו נהנים מלעשות מה שבה לנו.

זוהר כרד א (בראשית) פרשת בראשית [דף כז עמוד ב]

"ויצו יי' אלהים וגו'" הרי מוסכם שאין "צו" אלא [איסור] ע"ז.

בראשית פרק ג ... (כב) ויאמר יקנוק אלהים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ...

רב הירש (בר' ג:כב) ... שתי דרכים נמסרו לבחירת האדם: לדון בין טוב לרע על פי רצון ה' ... או להחליט בעצמו מה טוב ומה רע ...

תשובת ה': אני לוקח אותכם כפי שאתם כי יש תוכנית/תכלית לעולם, יש ברית לעולם.

שמות ב(כד) וישמע אלהים את נאקתם ויזכר אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב:

ויקרא כו (מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתיים ולא געלתיים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני יקנוק אלהיהם: (מה) וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני יקנוק:

~ רבנין : ואין בידינו מעשים טובים ~

טענתם: א"י היא מקום שצריך לזכות בו, אנו נהנים מהיים קלילים

דברים יא יב - ארץ אשר יקנוק אלהיהך דרש אתה תמיד עיני יקנוק אלהיהך בה ... חזקוני - דרש אותה לפקוד את יושביה ולדקדק את מעשיהם.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קי עמוד ב

שכל הדר בארץ ישראל - דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ - דומה כמי שאין לו אלוה, שנא': לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים, וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוה? אלא לומר לך: כל הדר בחו"ל - כאילו עובד עבודת כוכבים.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נז עמוד א

העומד ערום בחלום, בבבל - עומד בלא חטא, בארץ ישראל - ערום בלא מצות.

רש"י מסכת ברכות דף נז עמוד א

בבבל עומד בלא חטא - לפי שחוץ לארץ אין לה זכיות אלא עון יש בישיבתה, וזה עומד ערום בלא אותם עונות. בארץ ישראל - שהרבה מצות תלויות בה וזה העומד ערום - סימן שהוא ערום ממצותיה.

תשובת ה': הגאלה אינה תלויה בזכויותיכם.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין צח עמוד א

אמר רבי אלכסנדר: רבי יהושע בן לוי רמי, כתיב בעתה, וכתיב, אחישנה! זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה.

~ בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל (ראש השנה יא.) ~

פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פסקא ה - החדש הזה [ז]

... ר' יודן בשם ר' ליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי ר' חונה בשם ר' ליעזר בן יעקב: "קול דודי הנה זה בא", זה מלך המשיח, בשעה שהוא בא ואוי' לישי' בחדש הזה אתם נגאלין הם אומי' לו, רבינו מלך המשיח, היאך אנו נגאלין, לא כך אמר הקדוש ברוך הוא שהוא משעבדינו בשבעים אומות. והוא משיבן ... ובחדש הזה אתם נגאלין, החדש הזה לכם ראש חדשים (שמות יב: ב).

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד א

ואמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו'.

רש"י מסכת סנהדרין דף צח עמוד א

מגולה מזה - כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר.

תפילת מברכים חודש

... מי שעשה נסים לאבותינו ונגאל אותם מעבדות לחרות. הוא יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ. חברים כל ישראל ונאמר אמן: ...